

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет

**«Психолого-педагогічні читання імені професора
Євгена Петухова
(до 105-річчя становлення кафедри)»
06 жовтня 2023 року**

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої
освіти і молодих учених

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено відповідно до рішення вченої ради Херсонського державного університету
(протокол від 27.11.2023 року № 4)

Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри): матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених 06 жовтня 2023 / за заг. ред. Л.Є. Петухової, Л.А. Пермінової, В.Л. Федяєвої. /Херсон – Івано-Франківськ, 2023, 90 с.

Редакційна колегія:

Петухова Л.Є., д.пед.н., проф., деканеса педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Пермінова Л.А., к.пед.н. проф., завідувачка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Федяєва В.Л., д.пед.н., проф., професорка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету, заслужена працівниця освіти України.

Технічні секретарі:

Блах В.С., к.пед.н., доц., доцентка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Літварьова А.Д., ст.лаборантка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Янченко Т.В., д.пед.н., професорка, завідувачка кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка;

Молнар Т.І., д.пед.н., доц., доцентка кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету.

Електронне наукове видання підготовлено за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри)», яка відбулась 06 жовтня 2023 року на педагогічному факультеті Херсонського державного університету (Херсон – Івано-Франківськ).

У тезах розкриваються актуальні питання дошкільної, початкової, соціальної та спеціальної освіти за напрямками: «Науково-педагогічна спадщина Євгена Петухова – погляд в майбутнє», «Соціальна ідентичність молоді в умовах військового стану», «Психолого-педагогічний супровід професійного зростання педагога», «Педагогіка партнерства запорука успішної діяльності», «Організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами», «Проблеми роботи з сім'ями в умовах війни та повоєнного часу».

Представлені матеріали можуть бути використані педагогами, вчителями, вихователями для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та здобувачами освіти спеціальностей 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

ISBN 978-617-7090-72-3

© ХДУ, 2023.

Зміст

Анісімова О. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	5
Барна Х., Лупак В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО.....	8
Біляк О., Чекан О. РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	10
Блах В. ПЕДАГОГІЧНА ПРОСВІТА БАТЬКІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДОСЛІДЖЕНЬ ЄВГЕНА ПЕТУХОВА.....	12
Вайда А. КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ДИТИНОЮ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	15
Вєтрова А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СІМЕЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	17
Вигоднер Д. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ НУШ.....	20
Волянюк А. МОТИВАЦІЯ В НУШ: РОЛЬ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА.....	22
Гаврилюк Т. АКТИВНЕ ВКЛЮЧЕННЯ БАТЬКІВ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДО У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	26
Голояд В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У 2 КЛАСІ НУШ.....	28
Жукова Ю., Пермінова Л. ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ (PhD).....	31
Кас'яненко О. ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	33
Компаній Н. ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД.....	36
Лендел А., Мочан Т. ОСОБЛИВОСТІ ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	38
Лінтварьова А. ФАХОВА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В МОДЕЛІ ТРИСУБ'ЄКТНОЇ ДИДАКТИКИ.....	41
Химишинець Т., Мочан Т. УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТООБІГОМ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	43

Мошенська І. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ НУШ.....	45
Поперечнюк І. РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЦІ ПАРТНЕРСТВА: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ПРИНЦИПИ.....	48
Русин Н., Гирба К. ВЗАЄМОДІЯ ЗДО ТА СІМ'Ї ЯК УМОВА ПОВНОЦІННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	51
Сергійчук В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	54
Сідун А., Швардак М. АЛГОРИТМ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	57
Фоміна І. ПСИХОЛОГО-КОРЕКЦІЙНІ МЕТОДИ РОБОТИ З ДІТЬМИ У ПЕРІОД ВІЙНИ.....	59
Чекан О., Шкріба В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	65
Djuraeva Umidakhon FORMATION OF MOTIVATIONAL COMPETENCE OF AN INDIVIDUAL IS A LEADING COMPONENT OF THE PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS.....	68
Chudakova Vira INTEGRATIVE TOOLKIT FOR ENSURING THE PROFESSIONAL GROWTH OF A TEACHER BY IMPLEMENTING THE TECHNOLOGY OF FORMING PSYCHOLOGICAL READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITY - A LEADING FACTOR IN INDIVIDUAL COMPETITIVENESS.....	71
Chudakova Vira, Niyazmetova Iroda, Nurdavlatova Shakhnoza, Djuraeva Umidakhon FEATURES OF A COMPREHENSIVE STUDY OF THE COMPONENTS OF READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES OF TEACHERS AND THE ORGANIZATIONAL AND INNOVATIVE ENVIRONMENT OF THE ORGANIZATION: UKRAINIAN-UZBEK EXPERIENCE.....	76
Niyazmetova Iroda “FORMATION OF AN ORGANIZATIONAL-INNOVATIVE ENVIRONMENT” TO CREATE FAVORABLE CONDITIONS FOR PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS.....	81
Nurdavlatova Shakhnoza ON THE RELEVANCE OF THE PROBLEM OF DEVELOPING PSYCHOLOGICAL READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITY AS THE BASIS FOR THE PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF A PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATION.....	85

Олена Анісімова
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки та психології
дошкільної та початкової освіти
Херсонський державний університет

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

У тезах висвітлено виклики і перспективи реалізації педагогіки партнерства в сучасному освітньому просторі. Такий підхід розкриває широкі можливості для покращення якості освітнього процесу та формування у здобувачів освіти життєвої компетентності. Співпраця, взаєморозуміння та спільні зусилля є запорукою успішної реалізації педагогіки партнерства в освітній практиці.

Сучасна освітня парадигма постійно змінюється під впливом різних соціокультурних, технологічних та економічних факторів. Однією з ключових тенденцій є перехід від традиційної моделі освіти до педагогіки партнерства. Цей підхід спрямований на співпрацю між педагогом, дитиною, батьками з метою досягнення більш успішних освітніх результатів та розкриває широкі можливості для формування демократичного суспільства. «Входження України в європейський освітній простір зумовило додаткові виклики, поставило питання про підвищення конкурентоспроможності української освіти та знаходження нових сегментів формування освітніх послуг» [1].

Педагогіка партнерства сприяє розвитку громадянської культури. Здобувачі освіти навчаються поважати думки та права інших, вирішувати спільні питання, адаптуватися до змін та навчатися протягом усього життя.

У Словнику термінів і понять сучасної освіти поняття «партнерство» визначається так: «Партнерство – спосіб взаємодії і взаємин, організованих на принципах рівності, добровільності, рівнозначності та доповнюваності учасників освітнього процесу. Навчальна взаємодія, заснована на партнерських відносинах, ставить дорослого й дитину в умови спільного пошуку, вільного вибору власних рішень задач, що виникають» [2, с. 134].

Розглянемо виклики та перспективи реалізації педагогіки партнерства в сучасній освіті.

Виклики перед педагогікою партнерства:

1. Культурні різниці та інклюзивність. Один із факторів, ускладнюючих впровадження педагогіки партнерства, є різниця в культурних, етнічних і соціальних характеристиках учасників освітнього процесу. Забезпечення інклюзивної освіти для всіх здобувачів освіти, незалежно від їхньої специфічної потреби, стає важливим завданням, яке вимагає додаткових зусиль педагогів.

Культурні різниці є складною та багатогранною проблемою в сучасних освітніх закладах. Здобувачі освіти можуть представляти різні культурні та етнічні групи, відзначатися різними мовами, релігіями, традиціями і

світоглядами. Це створює унікальний контекст для навчання, але водночас може викликати певні конфлікти та непорозуміння. Педагогіка партнерства ставить завдання враховувати ці культурні різниці та розглядати їх як ресурс для освіти. Для цього необхідно сприяти відкритому діалогу та співпраці між різними культурними спільнотами.

Культурні різниці не повинні призводити до соціального або академічного відокремлення. Педагоги мають створювати умови для інклюзивного навчання, де кожен має можливість розвивати свій потенціал. Інклюзивність – важливий виклик перед педагогікою партнерства. Здобувачі освіти можуть мати різні особливості, зокрема фізичні, психологічні та навчальні. Педагоги повинні забезпечувати умови для доступності навчання для всіх, незалежно від їх потреб.

В реалізації педагогіки партнерства інклюзивність означає залучення всіх учасників освітнього процесу до спільної діяльності та співпраці. Це вимагає створення інклюзивного середовища, де кожен здобувач освіти має право бути долученим до певної соціальної спільноти.

2. Підготовка педагогічних працівників. Використання педагогіки партнерства передбачає певний рівень підготовки фахівців. Вони повинні бути здатні до співпраці, конструктивної комунікації та вирішення можливих непорозумінь та конфліктів. Освітні програми для навчання у закладах вищої освіти повинні враховувати ці вимоги суспільства.

Педагогіка партнерства передбачає зміну традиційної ролі педагога як авторитета, який однобічно передає знання, на роль співтворця освітнього процесу. Ця зміна вимагає нових навичок та підготовки, по-перше – комунікативних. Йдеться про вміння слухати, сприймати думки та ідеї здобувачів освіти, ефективно висловлювати свої думки, ідеї, рекомендації. Зміна ролі вчителя, вихователя, викладача та акцент на співпрацю може призвести до психологічного стресу, особливо для тих, хто звик до традиційних методів навчання. Педагоги повинні мати можливість отримувати психологічну підтримку та навчатися стримувати конфлікти, вирішувати проблеми та підтримувати у колективах позитивну атмосферу.

Заклади освіти поступово адаптують свої форми, засоби та методи навчання, щоб відповідати вимогам педагогіки партнерства. Це включає в себе введення курсів з розвитку комунікаційних навичок, психологічної підготовки, навичок soft skills тощо.

3. Зміна парадигми управління. Управління освітою також потребує зміни у контексті педагогіки партнерства. Замість централізованого підходу, де рішення приймаються виключно керівництвом, важливо створити механізми для залучення різних зацікавлених сторін (здобувачів освіти, батьків, стейкхолдерів, громадських організації, органів управління різних рівнів тощо) до процесу управління і прийняття рішень.

Стратегії навчання повинні формуватися спільно з урахуванням думок та потреб усіх зацікавлених сторін, що може призвести до складнішого та більш часовитратного процесу. Спільне прийняття рішень стає необхідним при забезпеченні ефективного та конструктивного обговорення, особливо коли

існують різні точки зору та інтереси. З'являється потреба підвищеної уваги до комунікації та досягнення консенсусу серед учасників, оскільки різні сторони партнерства можуть мати відмінні погляди та очікування.

Зміна парадигми управління освітніми установами визначається необхідністю зміцнення демократичних процесів. Адміністрація освітніх закладів повинна бути готовою до внесення змін у свою діяльність, сприяючи активній участі усіх стейкхолдерів у формуванні стратегій та політики навчання. Тільки така співпраця може забезпечити успішну реалізацію педагогіки партнерства та покращення якості освіти.

Розглянемо перспективи реалізації педагогіки партнерства.

1. Зростання мотивації та відповідальності. Педагогіка партнерства може сприяти зростанню мотивації здобувачів освіти до навчання, оскільки вони відповідають за власну освітню траєкторію.

Нова педагогічна парадигма є однією з перспектив реалізації педагогіки партнерства. Як результат – зростання мотивації та відповідальності здобувачів освіти.

Однією з ключових переваг педагогіки партнерства є зміна у сприйнятті навчання здобувачами освіти. Вони більше не розглядають себе як пасивних споживачів знань, а відчувають активними учасниками освітнього процесу, оскільки бачать зв'язок між своїми зусиллями та навчальними результатами.

Зростання мотивації та відповідальності створюють умови для активної залученості до освітнього процесу та розвитку навичок саморегуляції. Важливо враховувати, що цей процес може потребувати певного часу та підтримки педагогів та батьків. Він може мати позитивні довгострокові наслідки.

2. Розвиток критичного мислення та спроможностей до самооцінки.

Здобувачі освіти, залучені до спільного прийняття рішень та обговорення навчальних цілей, розвивають свої аналітичні та мисленнєві навички. Вони починають критично оцінювати і свою власну роботу, і роботу своїх однолітків.

Здобувачі освіти, які беруть участь у відкритому діалозі з іншими учасниками освітнього процесу, вчаться аналізувати інформацію, робити висновки, ставити запитання та висловлювати свої думки. Ці навички критичного мислення є ключовими у сучасному інформаційному суспільстві, де важливо вміти розрізняти правду від неправдивої інформації та аналізувати неоднозначні питання.

3. Підвищення якості освіти. Залучення всіх учасників освітнього процесу до співпраці може призвести до підвищення загальної якості освіти. Це дозволяє збагачувати навчальну програму, адаптувати методи навчання до потреб учнів та сприяє створенню більш інклюзивного освітнього середовища.

Педагогіка партнерства передбачає спільну відповідальність за якість освіти. Як наслідок – більш ефективне використання людських та освітніх ресурсів.

4. Готовність до життя в сучасному суспільстві. Сучасне суспільство стоїть перед численними викликами і змінами, вимагаючи від громадян нових навичок і підходів до життя та праці. У цьому контексті педагогіка партнерства

виявляється важливим інструментом формування готовності молодого покоління до життя в сучасному суспільстві.

Отже, педагогіка партнерства є важливим кроком у розвитку сучасної освіти, що сприяє покращенню освітнього процесу та готовності здобувачів освіти до життя в сучасному світі, формуючи ключові компетенції та розвиваючи громадянську культуру.

Список використаних джерел:

1. Освіта в Україні: виклики та перспективи. Інформаційно-аналітичний збірник. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2020/metod-zbirka-osvita-ta-covid-2020.pdf>

2. Словник термінів і понять сучасної освіти / уклад. : Л. М. Михайлова, О. В. Пагава, О. В. Проніна. За заг. ред. Л. М. Михайлової. Северодонецьк, 2020. 194 с.

УДК 371.9:376.5:376.3(4/9)

Христина Барна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету;

Вікторія Лупак

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Мукачівського державного університету

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО

Ми погоджуємося з провідною ідеєю З. Ленів, що «ключовими факторами на шляху до прогресивного втілення інклюзивної моделі навчання є відповідна фахова підготовка фахівців для роботи з дітьми з особливими потребами, наявність відповідного спеціального, методично обґрунтованого програмного забезпечення, яке б сприяло підтримці учнів з особливими потребами у загальноосвітньому просторі» [2, с. 121].

Аналіз зарубіжної та вітчизняної науково-педагогічної літератури підтверджує різноманітність підходів до підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників дошкільної освіти для роботи в інклюзивному освітньому середовищі. Вчені та педагоги розглядають різні теоретичні та практичні аспекти цієї проблеми, і важливо враховувати цей різноманітний підхід для досягнення ефективної підготовки педагогів до роботи з дітьми в інклюзивному середовищі.

Практична реалізація інклюзивної моделі освіти опосередковано впливає на кадрову політику, включаючи формування професійного потенціалу